

A la vora del riu Carbo he llegit, ara que puc i el paisatge acompanya, el magnífic llibre «Jocs Florals a Cavanilles», exposició i homenatge que poetes, pintors, escultors i fotògrafs celebraren, ara fa un any, en commemoració dels 200 anys de la mort del prestigiós botànic valencià. De l'excel·lent introducció de Martí Domínguez m'ha sorprès l'èmfasi que posa en recriminar als artistes valencians la fredor amb què han mirat i miren —si el miren— el seu paisatge, així com la mancança de recursos lèxics i estilístics per a integrar-lo naturalment en les seues creacions. Domínguez troba en l'ànim provocador de Fuster sobre el *paisatgisme sentimental* certes incitacions a l'allunyament, si bé és cert que hi afegeix un context pretèrit de contenció bucòlica, com és el cas citat de Riba en les «Elegies de Bierville».

Seria excessiu responsabilitzar-los. No ens calen estadístiques per a saber que la majoria dels artistes valencians han nascut en la ciutat o en pobles asfaltadíssims; per entendre'ns, en espais on els cotxes han establert una dictadura i on difícilment creix el timó. Ara que les marjals són invisibles i els poetes no viuen en alqueries, seria tant o més difícil trobar una «Oda a l'argelaga». Com a molt, a l'artista li queda una certa nostàlgia agropecuària que, parlant clar, fins i tot molesta. I aquesta n'és una altra: el públic. Hui, els pintors de marines i olivars són, malauradament, quatre gats morts de gana. Segurament, el biòleg volia dir que els nostres artistes han escollit ser molt moderns, massa *pessoans* diria, en el sentit de: «*¿Què em pot donar la Xina que la meua ànima no m'hagi donat? I, si la meua ànima no m'ho pot donar, com m'ho donarà la Xina, si és amb la meua ànima que veuré la Xina, si la veig?*»